

Hodowca gołębi rasowych, drobiu ozdobnego i królików

Biuletyn OZHDI w Bielsku-Białej

11 (2011)

wrzesień – październik

Spis treści:

Konkurs Gąrlacza Górnośląskiego Koroniastego

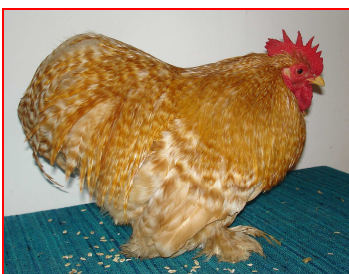
Karol Jasienica, Szpaki niebieskie ciemnogłowe

Marek Uglorz, Południowoniemiecki pstrogłowy

Aleksandra i Tomasz Klimczakowie, Salmonelloza

Wzorzec: Morawski strasser

Wystawa królików w Kraśniku

Odmiany barwne gąrlacza górnośląskiego koroniastego

© – Okręgowy Związek Hodowców Drobego Inwentarza w Bielsku-Białej

Skład i opracowanie tekstów: Manfred Uglorz (Karol Jasienica)

Zarząd Okręgowego Związku Hodowców Drobego Inwentarza w Bielsku – Białej

Andrzej Liwczak – prezes
Kazimierz Stachura – wiceprezes
Kazimierz Majer – skarbnik
Leszek Zając – sekretarz
Grzegorz Koraczyński – członek

Zarząd Sekcji Gołębi Rasowych i Drobiu Ozdobnego w Bielsku-Białej

Przewodniczący: Andrzej Liwczak; zastępca przewodniczącego: Kazimierz Majer; sekretarz: Leszek Zając; skarbnik: Kazimierz Frąc; członek zarządu: Robert Turała

Zarząd Sekcji Królików w Bielski-Białej

Przewodniczący: Kazimierz Stachura; zastępca przewodniczącego: Grzegorz Koraczyński; sekretarz: Elżbieta Kubies; skarbnik: Jan Siedzina; członek zarządu: Marian Błachut

Adresy do korespondencji:

Andrzej Liwczak: email: andrzej.liwczak@interia.pl; Kazimierz Majer: email: KAZ2006@interia.pl; Stachura Kazimierz: tel.502253976 , 33/8215701

Konkursy górnośląskiego garłacza koroniastego

Niewiele czasu dzieli nas od II Europejskiej Wystawy Gałacza Górnośląskiego Koroniastego, która odbędzie się w Kozach k. Bielska-Białej w dniach 19 – 20 listopada 2011 roku. Warto przypomnieć drogę, która do niej prowadziła.

Pierwszy Prezes OZHDI w Bielsku-Białej, Stanisław Ciecierski, od dawna nosił się z zamiarem zorganizowania w ramach związkowej wystawy konkursów garłacza górnośląskiego koroniastego. Myśl ta została zrealizowana, kiedy wiceprezesa Związku został kol. Andrzej Liwczak, obecny prezes OZHDI w Bielsku-Białej.

I Konkurs Gałacza Górnośląskiego Koroniastego został zorganizowany w listopadzie 2007 roku w Ustroniu. Kilka dni przed wystawą Ustroń nawiedziły obfite opady śniegu, mimo to na I Konkurs garłacza przyjechało 13 hodowców, głównie ze Śląska i Małopolski. Hodowcy wystawili 115 garłaczy. Pierwszym zwycięzcą konkursu został kol. Henryk Strach z Górek Małych.

Znacznie większe zainteresowanie konkursem garłacza górnośląskiego koroniastego nastąpiło po zaproszeniu do wzięcia udziału w konkursie hodowców z Niemiec, a mianowicie kol. Matthiasa Beutela i Hartmuta Schulza, założycieli Internationaler Starwitzer Club eV i członków zarządu. II Konkurs miał miejsce w Kozach k. Bielska-Białej w 2008 roku. Udział czołowych niemieckich hodowców garłacza górnośląskiego koroniastego zmobilizował polskich hodowców garłacza, nie tylko ze Śląska, ale także z województw ościennych, do zaprezentowania swojego dorobku hodowlanego. Powodem większego udziału polskich hodowców w wystawie była też chęć zobaczenia tego, co posiadają i hodują niemieccy hodowcy, a także możliwość zakupienia gołębi od hodowców niemieckich i wprowadzenie do swoich hodowli tzw. „świeżej krwi” i nowych odmian barwnych.

Podczas II Konkursu wystawiono 130 garłaczy górnośląskich koroniastych. Zwycięzcą został kol. Henryk Strach. Niemieccy hodowcy zgłosili zastrzeżenia do oceny gołębi, jednak organizator wystawy nie miał żadnych uwag do ocen sędziowskich. Wynikiem rozbieżności zdań były występujące niewielkie różnice między polskim a niemieckim wzorcem garłacza górnośląskiego. Dzisiaj różnice te już nie występują, bowiem obowiązuje jeden, europejski wzorec garłacza koroniastego.

Przełomowym wydarzeniem był III Konkurs Gałacza Górnośląskiego Koroniastego, zorganizowany także w Kozach w 2009 roku. Wprowadzono podczas III Konkursu tytuł zwycięzcy w kolorze oraz zwycięzcy kolekcji. Kol. Hartmut Schulz i Matthias Beutel wzbogacili wystrój hali wystawowej i podarowali zwycięzcom malowane obrazy z garłaczami. Zwycięzcą w konkursie garłacza został kol. Krzysztof Kulak. Jego niebieski szymel otrzymał ocenę 97 pkt., zaś zwycięzcą w kolorze został kol. Tadeusz Kondela. Jego czerwony garłacz uzyskał 96 pkt.

Na wystawie w 2009 roku wystawiono 145 garłaczy w kilku odmianach barwnych. Także zwiększyło się grono wystawców.

W 2010 roku w IV Konkursie udział wzięli po raz pierwszy hodowcy z Czech, którzy przywieźli z sobą między innymi rzadko spotykaną odmianę barwną garłacza, a mianowicie wystawili czarne i czerwone tygrysy. Atrakcją były również wystawione przez kol. Zygmunta Heroka z Łąki koło Pszczyny garłacze o bardzo rzadkim rysunku, a mianowicie sroki. Po raz kolejny zwyciężył niebieski szymel (96 pkt) kol. Henryka Stracha, natomiast zwycięzcą w kolorze został czarny z białymi łotkami garłacz Hartmuta Schulza z Niemiec (95 pkt.). Znaczny udział i to po raz pierwszy mieli hodowcy z województwa świętokrzyskiego. Podczas IV Konkursu Garłacza Górnośląskiego Koroniastego, zorganizowanego w Kozach, pokazano 209 garłaczy w licznych odmianach barwnych.

Udział niemieckich i czeskich hodowców w wystawach i konkursach garłacza w dużym stopniu podniósł rangę i prestiż OZHDI w Bielsku-Białej.

Kazimierz Majer

II Europejska Wystawa Garłacza Górnośląskiego Koroniastego w Kozach koło Bielska-Białej Planowany termin 19 – 20 listopad 2011 r.

Zapraszamy serdecznie

już dziś do wzięcia udziału w Wystawie członków Międzynarodowego Klubu Garłacza Górnośląskiego Koroniastego, ale też i innych hodowców z Polski i Europy, zrzeszonych w związkach i klubach Europejskiej Federacji (EE). Zachęcamy również miłośników i sympatyków tej rasy do odwiedzenia w listopadzie naszej wystawy.

Organizatorem Wystawy jest **Okręgowy Związek Hodowców Drobnego Inwentarza w Bielsku-Białej**, który podczas wystaw regionalnych w Kozach zorganizował już cztery Konkursy „Garłacza górnośląskiego koroniastego”. Ostatni, w 2010 r. zgromadził 209 gołębi tej rasy w różnych kolorach, wystawianych przez 17 hodowców z Polski, Niemiec i Czech.

W tym roku podczas II Europejskiej Wystawy, firmowanej przez **Internationalen Starwitzer Club e.V.** planowana jest ekspozycja ponad 450 gołębi w kilkunastu kolorach, w kategoriach: samce, samice, gołębie młode, gołębie stare. Będzie możliwość zakupu-sprzedaży nadwyżek hodowlanych z katalogu wystawy i na giełdzie.

PREZES OZHDI
W BIELSKU-BIAŁEJ
Andrzej Liwczak

Szpaki ciemnogłowe niebieskie

Gołębie szpaki, należące do grupy V – barwne, znane już były w XVI wieku w Schwarzwaldzie, na południu Niemiec. Stąd rozprzestrzeniły się na całe południowe Niemcy, a następnie na wszystkie regiony nad Renem i Łabą. Obecnie hodowane są w całej Europie. W południowych Niemczech hodowano głównie szpaki czarne. W Turynii, gdzie powstało wiele ras gołębi, szczególnie kolorowych, wyhodowano szpaki niebieskie. Mieszkańcy Turynii pytali: Kto powiedział, że szpaki muszą być tylko czarne? Odpowiedzią jest wyhodowanie szpaka ciemnogłowego niebieskiego.

Szpak niebieski z białymi pasami

O popularności szpaków niechaj świadczy fakt, że klub hodowców szpaków liczy w Niemczech około 250 członków. W Polsce hodowane są także szpaki i to w kilku odmianach barwnych oraz z kilkoma interesującymi rysunkami, w tym między innymi szpaki ciemnogłowe niebieskie, chociaż ciągle jeszcze bardzo rzadko.

Budowa

Szpaki, niezależnie od barwy, są gołębiami typu polnego. Choć są to gołębie niezbyt duże, to jednak mocne, zwinne w locie, przede wszystkim bardzo czujne. Nie łatwo dają się zaskoczyć drapieżnikom. Nawet w gołębniku są czujne, a niezbyt zwinny hodowca ma duże kłopoty ze złapaniem swoich ptaków.

Poszczególne odmiany nieco różnią się w budowie od siebie. Najstarsza odmiana szpaka ciemnogłowego jest dosyć przysadzista o nieco wysuniętej piersi. Szpaki

Szpak niebieski białołuskowaty

łyski mają stosunkowo wydłużony korpus, a jako, że zawsze są gotowe do lotu, noszą głowę nieco wysuniętą do przodu. Pięść także musi być nieco wysunięta do przodu. Zresztą przypominają nieco budową pokrewne im gołębie, a mianowicie południowo-niemieckie łyski. Z grupy szpaków szpaki mnichy są najdrobniejsze, ale za to o najbardziej ciekawym rysunku.

Przyjmuje się, że najbardziej typową budowę mają szpaki ciemnogłowe.

Głowa szpaka powinna być podługnie zaokrąglona, o lekko wysklepionym czole i ciemieniu. Szpaki z kolorowymi głowami nie posiadają na głowie

żadnej ozdoby z piór. Jedyne łyski mają stojącą koronkę zakończoną rozetami, szpaki mnichy zaś czubek. U szpaków z ciemnymi głowami oczy są ognistoczerwone. Tzw. oczy „złamane”, a więc niejednolicie kolorowe są dużym błędem. Oczy powinny być obramowane wąskimi i mało widocznymi brwiami, u ciemnogłowych odmian ciemna.

Dziób o średniej długości, osadzony jest w głowie pod kątem rozwartym. Kolor dzioba u szpaków jest także zróżnicowany, a to w zależności od odmiany. U ciemnogłowych niebieskich powinien być bardzo ciemny, prawie czarny.

Podgardle powinno być dobrze wykrojone, szczególnie u ciemnogłowych. Szyja

Szapka niebieski srebrny

u wszystkich odmian jest średnio długa, a więc także u niebieskich, w okolicy ramion dobrze wypełniona i rozszerzająca się w kierunku dobrze zaokrąglonej piersi. Szpaki o zapadniętych piersiach powinny być usuwane z hodowli. Podobnie dość długie plecy powinny być zaokrąglone i nieco opadające w kierunku ogona.

Szpaki, jak wszystkie gołębie należące do grupy V, mają dość długie skrzydła, dające im zwinność i sprawność w locie. Bezwzględnie powinny spoczywać na długim i zwartym ogonie.

Całe upierzenie musi być zwarte, przylegające do tułowia, głowy i szyi.

Szpaki mają stosunkowo krótkie nogi, zawsze nieupierzone, koloru czerwonego. Tylko u gołębi młodych dopuszcza się nieco ciemne nogi. Obowiązkowo pazurki u szpaków ciemnogłowych niebieskich muszą być czarne.

Rysunek i kolory

Wszystkie szpaki bezwzględnie muszą być kolorowe, mieć białe pasy i księżyc na piersiach. Księżyc u szpaków ciemnogłowych niebieskich powinien znajdować się w dolnej części szyi. Powstaje on dzięki piórom, które w tym miejscu mają białe końcówki z delikatną, czarną i połyskującą zielono obwódką. Półksiężyc powinien być około 3 cm szeroki i podwójnie długi. Musi się u góry i u dołu wyraźnie odcinać od podstawowej barwy, być bez luk, a końce półksiężyca powinny mieć ostre zakończenia, które nie mogą sięgać do tylnej części szyi. Rysunek sięgający na tylną część szyi i na piersi jest błędem.

Barwa podstawowa u szpaków niebieskich ciemnogłowych jest czysto niebieska, na pokrywach skrzydeł równomierna, lotki powinny być tak jasne, jak tylko to możliwe.

Szpaki ciemnogłowe niebieskie występują w trzech odmianach, a mianowicie: mające na skrzydłach wyłącznie białe pasy, białotuskowate oraz srebrne.

Pasy u szpaków niebieskich powinny być czysto białe, wąskie, bez przerw, z czarną obwódką od strony ogona, biegnące przez całą szerokość tarcz, na górze w miarę możliwości rozdzielone.

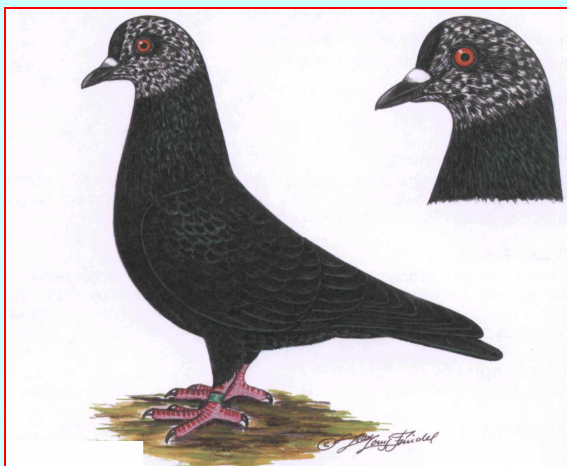
Niebieskie biało łuskowate ciemnogłowe mają kolor i rysunek jak u zwykłych niebieskich z białymi pasami. Tarcze skrzydeł z możliwie czystą, białą łuskowatością, lecz łuski czarno obrzeżone. Lotki bez rysunku zięby.

Srebrno łuskowate ciemnogłowe są o wiele rzadziej spotykane jak dwie powyżej wymienione odmiany. Barwa podstawowa jest jak u jednokolorowego niebieskiego. Rysunek na szyi składa się z białej wstęgi poprzetykanej czarnymi punkcikami, o szerokości ok. 15 mm, która biegnie wokół szyi i z tyłu zbiega się z rysunkiem serca. Tarcza skrzydła jest biała, lecz każde pióro zakończone jest rysunkiem podobnym do grotu strzały w kolorze ciemnoniebieskim. Serce i górna część grzbietu powinny mieć ten sam rysunek, jednakże z większą obwódką. Niebieskie mogą być bez lub z rysunkiem zięby.

Szpakom nakładamy obrączkę nr 7.

Karol Jasienica

Południowoniemiecki pstrogłowy – wygrawerowany gołąb

Jeśli chcielibyśmy w gołębniku cieszyć się gołębiami o typowo polnym pokroju, odznaczającymi się nadto piękną czernią, która jest tym cenniejsza, że jest tłem dla ciekawie wybarwionej głowy, to jest obsypanej białymi piórkami, jakby wygrawerowanej srebrem, powinniśmy zastanowić się nad zakupem południowoniemieckich pstrogłowych, gołębi tylko z pozoru nieciekawie ubarwionych i łatwych w hodowli. Poza południowoniemieckimi pstrogłowymi podobne ubarwienie mają jeszcze dwie rasy szwajcarskie: berneński pstrogłowy, w budowie podobny do gila, oraz lucerneński pstrogłowy, z charakterystycznym wypukłym czołem i mocnym, krótkim dziobem.

Pochodzenie

Południowoniemiecki pstrogłowy jest jedną z najstarszych ras gołębi domo-

wych, której pierwsze opisy pochodzą z 1700 roku. Jak na rasę, zaliczaną do grupy gołębi barwnych, jej historia jest więc imponująca. Ze względu na jedną z pierwszych nazw, którą nadano gołębom z pstrą głową „Ulmer Mohr” (Murzyn z Ulm), możemy przypuszczać, że prawdopodobnym miejscem pochodzenia rasy są okolice Ulm, miasta w górnej Szwabii, w którym krzyżowały się liczne szlaki handlowe, bowiem Ulm było wolnym miastem cesarskim.

Chociaż rasa jest bardzo stara, jednak do rejestru gołębi barwnych trafiła dopiero po ostatniej wojnie. Czyżby o niej zapomniano? A może dlatego, że ekstrawaganckie gołębie z tygrysimi głowami było widać na prawie każdym szwabskim dachu i dlatego traktowano je jako lokalną wersję polnych gołębi, którymi ze względu na pierwotną budowę i mało atrakcyjny rysunek nie było warto się interesować? Podobno jeszcze dziś można w okolicznych wsiach natrafić na stada, któ-

Południowoniemieckie pstrogłowe i południowoniemieckie murzyny

rych hodowcy nie są znani w żadnym związku, a gołębie mają dlatego, że odziedziczyli je po swoich ojcach i dziadkach wraz z zabudowaniami i gruntami. Gołębie po prostu są częścią lokalnej tradycji, a tamtejsze dachy, pozbawione swoich skrzydlatych lokatorów, nie byłyby tymi samymi świadkami kultury i obyczaju.

Ze starych źródeł znamy też inną nazwę rasy, używaną dawniej, mianowicie „Stichelkopf”, którą nie łatwo jest przetłumaczyć. W każdym bądź razie niemieckie „Stichel” oznacza „rylec”, co sugeruje, że czarne gołębie z tygrysim rysunkiem w białym kolorze na głowie kojarzyły się hodowcom z rylcem. Może nie tyle rylcem, ile zaostrozonym piórem, służącym do pisania, albo narzędziem do grawerowania? Stąd też zaczerpnąłem pomysł na dodatkowe określenie „wygrawerowany gołąb”.

Budowa

Dokonując selekcji południowoniemieckich pstrogłowych przede wszystkim trzeba zwracać uwagę na trzy cechy, które są najistotniejsze. Po pierwsze: wybierać ptaki o budowie typowej dla tzw. ras polnych, z mocnym korpusem i prawie poziomą postawą. Po drugie: pilnować połyskującej zieleni czerni, dlatego należy preferować ptaki z piórami tłuszczowymi. I po trzecie: zwracać uwagę na rysunek na głowie.

Jeśli idzie o budowę, głowa ma być zaokrąglona, nieco wydłużona, z wysklepionym czołem, bez żadnych ozdób z piór. Oczy pomarańczowe, otoczone wąską i ciemną brwią. Na kolor brwi należy zwracać uwagę, aby nie burzyła kolorystycznej harmonii czerni i bieli. Dziób ma być średniej długości, czarny, zaś woskówki gładkie i białe przypudrowane. Szyja powinna być średnio długa, u podstawy szeroka, zwężająca się w kierunku głowy, podgardle dobrze wykrojone.

Pierś ma być szeroka i dobrze zaokrąglona. Szerokie plecy, dobrze przykryte długimi i dobrze przylegającymi skrzydłami, mają opadać w kierunku ogona. Do całości wizerunku gołębia dochodzi długi i zwarty ogon oraz krótkie, nieupierzone nogi, koniecznie z czarnymi pazurkami. Upierzenie musi być dobrze rozwinięte i przylegające do ciała.

Rysunek i kolory

Południowoniemiecki pstrogłowy występuje tylko w jednym kolorze podstawowym, a mianowicie w połyskującej zieleni bądź purpurą czerni. Kolor połysku nie jest najistotniejszy, ważne jest, aby czerń się lśniła, dlatego do hodowli wybiera się gołębie z piórami tłuszczowymi. Istotne jest też ubarwienie głowy, które musi być jednolite aż do około 2 cm poniżej dzioba, z wyjątkiem czarnego czółka nad dziobem. Byłoby można zaryzykować nazwanie tej plamki „flekciem”, który nie musi być regularny, jak w wypadku czajek albo białych gołębi z kolorowym czółkiem. Ta cecha wyróżnia pstrogłowego ze Szwabii od krewniaków ze Szwajcarii i jest jedną z najważniejszych cech rasowości gołębia.

Rysunek głowy, widziany z boku, powinien przypominać białe zimne ognie na tle czarnego nieba. Ze względu na to rzadkie ubarwienie głowy rasa nie jest polecana niecierpliwym hodowcom, ponieważ najpiękniejszy rysunek mają gołębie starsze. Zdarza się, że niektóre gołębie

jednoroczne w ogóle nie mają białych piór na głowie. Te wyrastają bowiem dopiero w drugim i trzecim roku. Młode ptaki nie otrzymują więc na wystawach wysokich ocen. W związku z tym pojawia się dodatkowa trudność. Otóż młode pstroglowe, mające mało białych piór na głowie, cechują się z kolei właściwymi brwiami, czyli ciemnymi, zaś z wiekiem, im głowa jest piękniejsza ze względu na tygrysi rysunek, brwi stają się coraz jaśniejsze, a więc niewłaściwe.

Duże błędy

Hodowca południowoniemieckich pstroglowych musi pilnować, aby korpusy jego ptaków nie były wątłe i delikatne, wszak są to gołębie typu polnego. Dużą wadą jest za wysoka postawa; matowe upierzenie, z niebieskim lub rdzawym nalotem; białe pióra, oczywiście z wyjątkiem głowy, albo rysunek sięgający zbyt nisko, na szyję. Także jasny dziób; jasne brwi; jasne pazurki i pióra na nogach dyskwalifikują ptaki z hodowli.

Na koniec warto ostrzec, że jak mało które gołębie barwne, południowoniemieckie pstroglowe wciąż dziedziczą wiele cech gołębi polnych. Są więc płochliwe i bardzo nieufne nawet wobec wieloletnich opiekunów, a dla swoich gniazd wybierają miejsca trudno dostępne i ciemne.

Młodym pstroglowym ze Szwabii zakładamy obrączkę nr 8.

Marek Jerzy Uglorz

Salmonelloza

Wydaje się, że na temat tej choroby napisano już wszystko, mimo tego problem salmonellozy, jej leczenia, objawów i profilaktyki jest bardzo często poruszany na licznych forach internetowych i spotkaniach hodowców. Chcielibyśmy w tym artykule postarać się usystematyzować wiedzę na temat tej choroby.

Salmonellozę wywołują bakterie z rodzaju *Salmonella*. Są to gram ujemne pałeczki należące do rodziny *Enterobacteriaceae*. Do rodzaju *Salmonella* zaliczmy dwa gatunki *Salmonella bongori* i *Salmonella enterica* do gatunku *S. enterica* zalicza się sześć podgatunków: *S. enterica*, *S. salamae*, *S. arizonae*, *S. diarizonae*, *S. houtenae*, *S. indica*. Wśród tych podgatunków rozróżnia się jeszcze tzw. Serowary czyli warianty serologiczne, których jest ponad 2 tysiące. Serowarem specyficznym dla gołębi jest *Salmonella typhimurium var Copenhagen*, co ma bardzo duże znaczenie dla profilaktyki tej choroby. Przeciwnicy szczepień twierdzą bowiem, że szczepienia nie mają sensu ponieważ szczepionka zawiera jeden lub kilka serowarów, a w przyrodzie są ich setki. Jest to myślenie błędne. U gołębi ponadto rzadko stwierdzaliśmy zakażenie pałeczkami *Salmonella enteritidis*. Zarówno *salmonella typhimurium* jak i *Salmonella enteritidis* są serowarami należącymi do podgatunku *S. enterica*.

Gołębie zakażają się najczęściej drogą pokarmową, rzadziej erogenną. Zakażona

Fot. 1: kałomocz chorego gołębia

samica może również przekazywać salmonelle do jaj. (zakażenie pionowe, transowarialne). Po dostaniu się do układu pokarmowego bakterie starają się przylgnąć do nabłonka jelitowego. Wykorzystując rzęski i specjalne receptory wnikają do komórek nabłonka wyściełającego jelita (są bakteriami wewnątrzkomórkowymi). Stąd mogą dostać się do krwi i w zależności od ich ilości i siły obronnych organizmu wywołują śmiertelną posocznicę lub dostają się do stawów (postać stawowa) lub mózgu (postać nerwowa).

Klasycznie wyróżnia się postać pokarmową charakteryzującą się biegunką, stawową, w której obserwuje się zapalenie stawu łokciowego lub stępy. Przypominająca paramyksowirozę postać nerwowa występuje najczęściej u gołębi młodych. Można jeszcze wyróżnić "postać oczną" objawiającą się silnym światłowstrętem. Przy tej postaci choroby szybko dochodzi do zmiany zabarwienia tęczówki (jaśnieje) i w krótkim czasie dochodzi do ślepoty. Pierwszym symptomem, który powinien nasunąć podejrzenie salmonellozy jest wysoka śmiertelność młodych gołębi w gnieździe, której nie poprzedzają prawie żadne objawy kliniczne.

Fot. 2: Światłowstręt – pierwszy objaw postaci ocznej

Fot. 3: odbarwienie tęczówki

Fot. 4: oko zdrowe (tego samego gołębia).

Jedyną metodą pewnego potwierdzenia choroby jest badanie bakteriologiczne, pozwalające na wyhodowanie pałeczek salmonelli i wykonanie antybiotykoogramu, który pomoże dobrać najbardziej skuteczny lek w walce z chorobą.

Najlepszym materiałem do badań są padłe ptaki, z których do badania w czasie sekcji pobiera się narządy wewnętrzne. Dodatkowo posiew można wykonać z wymazów z kloaki oraz próbki zbiorczej kałomoczu. Często zdarza się, że hodowcy chcą wykonać badanie bakteriologiczne, ponieważ leczenie na własną rękę nie przyniosło rezultatu. Pamiętajmy jednak o tym, że próbki do badań należy zawsze pobrać przed podaniem antybiotyków, w przeciwnym razie wynik często jest fałszywie ujemny.

Salmonellozę należy różnicować z innymi jednostkami chorobowymi o podobnych objawach klinicznych, np.: zapalenie stawu wywołane przez inne bakterie - *E. coli*, *Pasteurella*, *Staphylococcus spp.*, *Streptococcus spp.* Zapalenia jelit wywołane przez pasożyty i bakterie. Zapalenie spojówek wywołane przez *Chlamydofile*. Za objawy nerwowe może odpowiadać paramyksowirus, czy bakterie wywołujące zapalenie ucha środkowego.

Fot. 6: klinicznie identyczne zapalenie stawu wywołane przez gronkowce

Fot. 5: postać nerwowa

Fot. 7: paramyksowiroza

Leczenie powinno być wszechstronne i obejmować następujące czynności:

- antybiotykoterapia według antybiotykoogramu,
- zwalczanie bakterii w środowisku poprzez intensywną dezynfekcję,
- budowanie odporności poprzez szczepienia ochronne,
- wykluczanie konkurencyjne poprzez stosowanie probiotyków,
- utrudnianie kolonizacji poprzez stosowanie zakwaszaczy,
- eliminację nosicieli.

W naszej praktyce dobrze sprawdzał się preparat o nazwie *Salkil*. Jest to zakwaszacz w postaci proszku do stosowania po wymieszaniu z karmą w dawce 4 g na 1 kg karmy. Preparat stosowaliśmy codziennie przez co najmniej kilka miesięcy po wyciszeniu objawów salmonelli na gołębniku. Stosując *Salkil* nie nastąpił nawrót choroby.

W profilaktyce główną rolę odgrywają szczepienia ochronne. Hodowcy często mają bezpodstawne uprzedzenia do stosowania tej, czy innej szczepionki. Ważne, żeby szczepienia były regularne, gołębie były odpowiednio przygotowane, a dawka prawidłowa. Często zdarza się, że hodowcy szczepiący Salgenem, podają 20 ml

dla 50 gołębi. Argumentują to tym, że taka dawka przewidziana jest dla kur, a gołąb i tak ma przecież mniejszą masę ciała. Jest to oczywiście postępowanie nieprawidłowe, ponieważ dawki szczepionki nie podaje się w przeliczeniu na masę ciała. Zwierzę musi otrzymać taką dawkę antygeny, aby jego układ odpornościowy zareagował, wytwarzając odpowiednią ilość przeciwciał. Dla każdego gatunku dawka antygeny jest inna. Należy kierować się zaleceniami producenta, znajdującymi się dołączonej do szczepionki ulotce.

Tabela przedstawia najbardziej popularne szczepionki

Nazwa szczepionki	Szczepy Salmonelli	Rodzaj szczepionki	Dawka i droga podania
Salmovir	<i>S. typhimurium</i> , <i>S. typhi</i> , <i>S. paratyphi</i> , <i>S. antaum</i> , <i>S. senftenberg</i>	Inaktywowana, olejowa	Podanie podskórne 0,2 ml na gołębia
Zosal T	<i>S. typhimurium</i>	Żywa	Podanie podskórne w dawce 0,5ml na gołębia
Salmovac	<i>S. typhimurium</i> , <i>S. enteritidis</i>	Inaktywowana, olejowa	Podanie podskórne w dawce 0,3ml na gołębia
Salgen 20	<i>Salmonella typhimurium</i>	Żywa	Podanie doustne: 20 ml do immunizacji 20 gołębi . Podać na taką ilość wody, aby ptaki wypily wszystko w ciągu 2 godzin. Można też podawać bezpośrednio do dzioba 1 kroplę na młódka, 3 krople na gołębia dorosłego.

Punktem krytycznym jest wprowadzanie nowych osobników do stada. Salmonella jest bakterią bardzo przebiegłą. Po przechorowaniu gołębie często stają się bezobjawowymi nosicielami. W momencie stresu dochodzi do okresowego siewstwa bakterii do środowiska. Dlatego bardzo ważne jest, gdzie kupujemy nowe gołębie. Zachęcamy, aby kupować ptaki od dobrych, pewnych hodowców, którzy szczepią i dbają o swoje gołębie.

Stosowanie zakwaszaczy i probiotyków oraz utrzymywanie odpowiedniej higieny gołębników również w znacznym stopniu ogranicza ryzyko zakażenia, nie zastąpi jednak szczepień i zdrowego rozsądku przy wprowadzaniu nowych osobników do stada. W okresie zimowym dobrze jest również wykonać badania bakteriologiczne kałomoczu i wymazów z kloaki. Pozwoli to uniknąć kłopotów w okresie lęgowym.

lek. wet. Aleksandra Klimczak
lek. wet. Tomasz Klimczak

Morawski strasser (22)

Pochodzenie:

Morawy (obecnie w Republice Czeskiej). Rasa powstała dzięki krzyżowaniu kuraków florentyńskich z garłaczami i gołębiami polnymi.

Ogólny wygląd:

Silny gołąb z szeroką i wysuniętą do przodu piersią; stosunek długości do szerokości = 2 : 1; z prawie poziomą postawą, o średniowysokiej postawie.

Wzorzec: cechy rasowości:

Głowa:	Proporcjonalna do wielkości korpusu, gładka, dobrze zaokrąglona, z szerokim i wypukłym czołem.
Oczy:	Od pomarańczowych do czerwonych.
Brwi:	Wąskie i delikatne, u czerwonych i żółtych czerwone, u pozostałych odmian barwnych od ciemnych do czarnych.
Dziób:	Średniej długości, mocny, u czerwonych i żółtych różowocielisty, u płowóżółtych i grochowych żółtopłowych jasno rogowy, u niebieskopłowych ciemno rogowy, u czerwopłowych i grochowych czerwopłowych rogowy, u pozostałych odmian barwnych od ciemnego do czarnego. Woskówki białe, delikatne i przylegające.
Szyja:	Średniej długości, mocna, podgardle dobrze wykrojone.
Piers:	Szeroka i nisko osadzona, dobrze zaokrąglona, mostek długi.
Płecy:	Szerokie, lekko opadające.

Skrzydła:	Dobrze przylegające, dobrze przykrywające plecy, nie krzyżujące się.
Ogon:	Zwarty, tworzy z plecami prostą, lekko opadającą linię.
Nogi:	Średniej długości, nieupierzone, pazurki zgodne z kolorem upierzenia i dzioba.
Upierzenie:	Dobrze rozwinięte, nie za twarde, mocno przylegające.

Rodzaje kolorów:

Niebieskie bez pasów, niebieskie z czarnymi pasami, czarne, czerwone, żółte, niebieskopłowe z ciemnymi pasami, czerwonopłowe z pasami, żółtopłowe z pasami, niebieskopłowe bez pasów, czerwonopłowe bez pasów, żółtopłowe bez pasów, niebieskie grochowe, niebieskopłowe grochowe, czerwonopłowe grochowe, żółtopłowe grochowe, niebieskie ciemno grochowe, niebieskopłowe ciemno grochowe, czerwone ciemno grochowe, żółtopłowe ciemno grochowe, niebieskie z białymi pasami, jasnoniebieskie z białymi pasami, niebieskopłowe z białymi pasami, czarne z białymi pasami, czerwone z białymi pasami, żółte z białymi pasami, niebieskie biało łuskowate, jasno niebieskie biało łuskowate oraz z oblamowaniem czarnym, czerwonym i żółtym.

Kolor i rysunek:

U wszystkich odmian barwnych kolory powinny być intensywne. U czarnych, czerwonych i żółtych zdecydowanie lśniące. U gołębi niebieskich kolor nieco ciemniejszy aniżeli u pozostałych odmian barwnych. U grochowych rysunek na skrzydłach powinien być możliwie równomierny. Także u ciemno grochowych bez lub z oblamowanymi piórami rysunek na skrzydłach powinien być możliwie równomierny. Pasy zawsze niezbyt szerokie, biegnące oddzielnie i przez całą szerokość skrzydła. Płowe powinny mieć czyste, bez cieni tarcze skrzydeł. Czerwonopłowe i żółtopłowe mają szyję i pasy w tym samym kolorze. Niebieskie i niebieskopłowe z białymi pasami lub biało łuskowate mają lotki (jeśli skrzydła są zamknięte) i sterówki w ogonie o jednakowym zabarwieniu, a białe pasy czarno oblamowane od strony ogona. U gołębi jasnoniebieskich z białymi pasami i biało łuskowatych jasne są lotki i pas na ogonie. Znana jest odmiana z pasami i łuskami na skrzydłach bez oblamowania (delikatny szary nalot jest dopuszczalny). Łuski możliwie czyste i równomiernie rozłożone na tarczach skrzydeł. U odmiany czarnej, czerwonej i żółtej gołębie z białymi pasami i oblamowanymi piórami na tarczach skrzydeł występują lustra na lotkach i ogonie, lub są oblamowane (jednolicie kolorowe nie są błędem). Pióra na tarczach z czarnym oblamowaniem powinny być białe, u gołębi z czerwonym i żółtym oblamowaniem jasne i wszystkie końce piór na pokrywach skrzydłowych muszą być oblamowane. Białoogoniaste mają sterówki, pióra pokrywowe i klin biały.

Upierzenie jest białe, z wyjątkiem ogona, upierzenia głowy z średniej wielkości śliniakiem, skrzydeł, pleców i pokrycia ogona. Dopuszcza się małe „spodnie”.

Duże błędy:

Wąski i długi korpus, za niska lub za wysoka postawa, nieharmonijnie zbudowana głowa, za płaskie czoło i ciemie, grube brwi i duże woskówki, cienki dziób, wypełnione podgardle, cienka szyja, ubogie pokrycie pleców, krzyżujące się skrzydła, wydłużony ogon, upierzone nogi, za duży lub za mały śliniak, kolorowe pióra w tylnej części szyi, tworzące jakby kolorowy warkocz, kolorowe pióra wśród białych piór i odwrotnie, nieczysty kolor pasów, mocno kolorowe uda.

Uwagi do oceny:

Ogólny wygląd – budowa korpusu i postawa – głowa – oczy i brwi – dziób – kolor – rysunek.

Grupa I – Uformowane. Obrączka nr 9

W europejskim wzorcu morawskiego strassera dokonano w 2010 zmianę. Na początku 2011 roku usunięto błąd wydania wzorca z 2010 roku. Wzorzec morawskiego strassera w polskim zbiorze wzorców gołębi rasowych jest więc nieaktualny. Obowiązuje w EE powyższe brzmienie wzorca.

Wzorzec morawskiego strassera ukaże się w grudniowym numerze *Gołębnie...*

Jeśli interesujesz się hodowlą gołębi rasowych, drobiu ozdobnego, lub królików, to zostań członkiem

Okręgowego Związku Hodowców Drobego Inwentarza w Bielsku-Białej – Sekcja Gołębi Rasowych i Drobiu Ozdobnego lub Sekcja Królików.

Zebrania członków Sekcji Gołębi Rasowych i Drobiu Ozdobnego odbywają się w drugą niedzielę każdego miesiąca o godz. 10 w Bielsku-Białej (Wapienica), ul. Cieszyńska 388

**GABINET
WETERYNARYJNY**
LEK. WET. Tomasz Klimczak
43-385 JASIENICA
ul. Cieszyńska 302
tel. 697 518 901

Oferuje usługi w zakresie:
Badań:
- Parazytologicznych (niczenie jelitowe, kokcydia, rzęśstki)
- Bakteriologicznych (Salmonella spp., Staphylococcus spp., Escherichia coli)
- Mikologicznych (Candida, Aspergillus)
Leczenia stad gołębi
Szczepień ochronnych stad gołębi
Układania programów profilaktycznych
Możliwość wizyt domowych

Nadwyżki hodowlane

Kury:

- Włoszki: koguty (tel. 660-783-510)
- Welsumskie min. rdzawo-kuropatwiane, (tel. 660-783-510)
- Bojowce nowoangielskie min. (tel. 660-783-510)

Gołębie:

- Południowoniemieckie z czółkiem (niebieskie) (tel. 660-783-510),
- Południowoniemieckie tarczowe (różne kolory) (tel. 660-783-510),
- Południowoniemieckie murzyny (różne kolory) (tel. 660-783-510),
- Południowoniemieckie łyski (tel. 660-783-510),
- Skowronki południowoniemieckie (tel. 660-783-510)
- Skowronki norymberskie (tel. 660-783-510),
- Turyńskie białogony (tel. 660-783-510),
- Turyńskie tarczowe (tel. 660-783-510),
- Frankońskie tarczowe (tel. 660-783-510),
- Saksońskie jednobarwne (tel. 660-783-510),
- Lazorzki (tel. 660-783-510),
- Szpaki łyski (czarne)(tel. 600-236-361),
- Dragony (czarne) (tel. 600-236-361),
- Bernardyńskie srokacze (czarne i czerwone) (tel. 600-236-361),
- Timiszoarskie srokacze (tel. 600-236-361),
- Turyńskie czajki (niebieskopłowe z ciemnymi pasami, niebieskie z białymi pasami, niebieskie białe łuskowate, czerwone. (tel. 600-236-361,
- Turgawskie mnichy (czarne) (tel. 600-236-361)
- Wywrotki wschodniopruskie (czerwone, czarne) (tel. 609320927),
- Wysokolotne staroholenderskie (białe), (tel. 609320927),
- Saksońskie czajki (czerwone, niebieskie) (tel. 609320927).

Relacje

W dniach 15 – 16 października 2011 roku w Kraśniku (woj. lubelskie), odbyła się Ogólnopolska Wystawa Królików Rasowych, zorganizowana przez Stowarzyszenie Hodowców Królików Rasowych i Ptaków Ozdobnych. W wystawie udział wzięło 40 hodowców z siedmiu województw, którzy wystawili do oceny 313 królików i 20 królików w ramach pokazu. Zaprezentowano 57 ras i odmian barwnych królików. Mistrzem wystawy został wybrany Francuski Baran Szary.

Tekst i zdjęcia: Zdzisław Jakubanis

Odmianny barwne garlacza górnośląskiego koroniastego

Lp.	Odmiana barwna (kolor)	Farbenschlage
1.	czarny	schwarz
2.	biały	weis
3.	czzerwony	rot
4.	żółty	gelb
5.	niebieski z czarnymi pasami	blau mit schwarzen Binden
6.	niebieski bez pasów	blau ohne Binden
7.	niebieskopłowy z ciemnymi pasami	blaufahl mit dunklen Binden
8.	niebieskopłowy bez pasów	ohne Binden
9.	czerwonopłowy	rotfahl
10.	żółtopłowy	gelbfahl
11.	niebieski grochowy	blau-gehämmert
12.	niebieskopłowy grochowy	blaufahl-gehämmert
13.	czerwonopłowy grochowy	rotfahl-gehämmert
14.	żółtopłowy grochowy	gelbfahl-gehämmert
15.	niebieski szymel	blau-schimmel
16.	niebieskopłowy szymel	blaufahl-schimmel
17.	czerwonopłowy szymel	rotfahl-schimmel
18.	żółtopłowy szymel	gelbfahl-schimmel
19.	czarny z białymi lotkami	schwarz mit weissen Schwingen
20.	czzerwony z białymi lotkami	rot mit weissen Schwingen
21.	żółty z białymi lotkami	gelb mit weissen Schwingen
22.	niebieski z czarnymi pasami i z białymi lotkami	blau mit schwarzen Binden und mit weissen Schwingen
23.	niebieski bez pasów z białymi lotkami	blau ohne Binden und mit weissen Schwingen
24.	niebieski grochowy z białymi lotkami	blau-gehämmert mit weissen Schwingen
25.	czarny sroczy	schwarz-geelstert
26.	niebieski sroczy	bleu-geelstert
27.	czzerwony sroczy	rot-geelstert
28.	żółty sroczy	gelb-geelstert

29.	czarny tygrysowaty	schwarz-getigert
30.	czerwony tygrysowaty	rot-getigert
31.	niebieski tygrysowaty	blau-getigert
32.	żółty tygrysowaty	gelb-getigert

Opr. MKU

Kolory obrączek gołębi rasowych

Rok	Kolor
2001	zielony
2002	szary
2003	biały
2004	czarny
2005	żółty
2006	niebieski
2007	zielony
2008	szary
2009	biały
2010	czarny
2011	żółty
2012	niebieski
2013	zielony
2014	szary
2015	biały
2016	czarny
2017	żółty
2018	niebieski

